

JOGI FÓRUM

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvények összevetése

**különös tekintettel a szabálysértési jog általános rendelkezéseire, a büntetésekre és intézkedésekre,
valamint a szabálysértési eljárás szabályaira**

dr. Hegedűs Péter

bírósági titkár

Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság

Budapest, 2012. január 15.

Magyarország jelenlegi Kormánya számos más jogterület mellett a szabálysértési jogot is meg kívánta reformálni. Ezt a célt szolgálta az Országgyűlésnek a Belügyminiszter által 2011. novemberében benyújtott T/4863 számú törvényjavaslat, melyet az Országgyűlés 2011. december 23-ai ülésnapján elfogadott, és a Magyar Közlöny 2012. évi 2. számában került kihirdetésre. Ennek eredményeként 2012. április 15. napjától az ezen időpontot követően elkövetett szabálysértésekre a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: új Sztv.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az új Sztv. szerkezetében is eltér a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvénytől (a továbbiakban: régi Sztv.). A régi Sztv. három részben taglalja a szabálysértési jogot, elsőként a szabálysértésekre vonatkozó általános szabályokat tartalmazza, a második rész foglalja magában a szabálysértési eljárást, míg a harmadik rész az egyes szabálysértéseket. Ezzel szemben az új Sztv. hat részre tagolódik: (1) Általános szabályok, (2) a szabálysértési eljárás, (3) a végrehajtás, (4) a szabálysértési nyilvántartási rendszer, (5) egyes szabálysértések, (6) záró rendelkezések.

A jelen tanulmányban az új Sztv. felépítését követve szeretném megragadni és kifejteni a szabálysértésekre vonatkozó két törvény rendelkezései közötti főbb eltéréseket és azonosságokat a szabálysértési jog általános rendelkezéseit, az egyes szankciókat és a szabálysértési eljárási jogot illetően.

Első rész: Általános szabályok

I. fejezet.

Az új Sztv. a régi Sztv.-ben szereplő fogalom-meghatározástól eltérően, annál részletesebben állapítja meg a szabálysértés fogalmát. Valamely cselekményt a jövőben csak törvény nyilváníthat szabálysértéssé, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet nem. Emellett az új Sztv. tartalmilag ragadja meg a szabálysértés fogalmát az egyes védendő jogtárgyak felsorolásával, továbbá nem pusztán azt deklarálja, hogy nem állapítható meg szabálysértés, ha a cselekmény bűncselekményt valósít meg, hanem a védendő jogtárgyak sérelmének kisebb foka szerint különíti el a szabálysértéseket a bűncselekményektől. Az új Sztv. a szabálysértéseket a bűncselekményt nem

képező egyéb jogellenes cselekedetektől is elhatárolja azzal, hogy csak szabálysértés elkövetése, vagy ismételt elkövetése miatt szabható ki elzárás, illetve alkalmazható járművezetéstől eltiltás.

A szabálysértésért való felelősség témakörében az új Sztv. magáévá teszi a korábbi szabályozást a szándékosság, gondatlanság, felbujtás, bűnsegély és a kísérlet vonatkozásában. Ezen túl ismételten elhatárolja a szabálysértéseket a bűncselekményektől és a közigazgatási bírsággal sújtható jogellenes cselekményektől, továbbá kimondja a nullum crimen és a nulla poena sine lege elvét. Az új Sztv. egyáltalán nem részletezi az egyes felelősséget kizáró okokat, azokra, valamint az egyéb büntetőjogi fogalmakra a büntető törvénykönyv rendelkezéseit mondja ki irányadónak. Ezzel szemben a régi Sztv. a felelősséget kizáró okok szabályait - részben a büntető törvénykönyv hasonló szabályait megismételve, részben azoktól eltérően - részletesen taglalta, háttérjogszabályként azonban szintén a büntető törvénykönyvre utalt. Az új Sztv.-ben felelősséget kizáró okként került szabályozásra a rendőrségi törvényben foglalt ügynevezett megbízhatósági vizsgálatot lefolytató személy által elkövetett szabálysértés is.

Az új Sztv. a régi törvénytől szélesebb körű személyi-területi hatályt állapít meg azzal, hogy egyrészt minden belföldön elkövetett szabálysértésre megállapítja saját hatályát, mely szabály alól nemzetközi szerződésnek kivételt nem enged, másrészt (törvény vagy nemzetközi szerződés alapján) a magyar állampolgár által külföldön elkövetett szabálysértési cselekményekre is vonatkozik. A diplomáciai és nemzetközi jogon alapuló mentességre nézve az új Sztv. a régi Sztv. szabályait ismétli meg, és a régi Sztv.-vel megegyezően szabályozza az időbeli hatályt is, beleértve azon fontos alapelvet is, hogy az elbíráláskor hatályos szabálysértési törvényt kell alkalmazni, ha a cselekmény elkövetése óta már nem minősül szabálysértésnek vagy enyhébben bírálendő el.

II. fejezet

Az új Sztv. a felelősséget kizáró okok közül egyedül az elévülés szabályait tartalmazza részletesen, a régi Sztv. szerkezetétől eltérően külön fejezetben. Tartalmilag azonban az új Sztv. teljes egészében megismétli a jelenleg hatályos rendelkezéseket, mind az elévülés kezdőnapjára, mind annak 6 hónapos határidejére és megszakadásának eseteire, mind pedig az elévülés 2 éves objektív határidejére vonatkozóan.

III. fejezet

Az új Sztv. külön büntetési nemként szabályozza a szabálysértési elzárás és a pénzbírság mellett a közérdekű munkát, míg az intézkedési nemeket illetően megegyezik a régi Sztv. felsorolásával. Ezen kívül nóvumként azt is meghatározza, hogy mely büntetések és intézkedések szabhatók ki, illetve alkalmazhatók egymás mellett is.

A szabálysértési elzárás új szabályai az elzárás 1 naptól főszabályként 60 napig terjedő tartamát, és az elzárás büntetés kizártságának eseteit tekintve lényegében megegyeznek a régi Sztv. rendelkezéseivel. Egyetlen apróbb eltérés, hogy a folyamatos ápolás mellett a folyamatos felügyelet, illetve kiszolgálás is bekerült a törvényszövegbe a gondoskodásra szoruló hozzátartozó esetében. Álláspontom szerint az új Sztv. 10.§ b) pontjában elírás található, vélhetően nem az a) pont felesleges megisméltéseként a fogyatékos személy, hanem a fogyatékos hozzátartozójáról egyedül gondoskodó személy mentesül az elzárás alól. Ugyancsak tartalmazza az új Sztv. a szabálysértési őrizet és a 4 órát meghaladó időtartamú előállítás elzárás tartamába történő beszámítását is, azonban nem naptári naponként, hanem óránként. Garanciális szabályként szerepel az új törvényben, hogy szabálysértési elzárást csak bíróság szabhat ki, ezen alapelv azonban a régi Sztv. szabályain keresztül ugyanúgy érvényesült. Gyökeresen új rendelkezése az új Sztv.-nek, hogy mintegy "három csapásként" a bíróság akkor is kiszabhat elzárást, ha az eljárás alá vont személyt a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző hat hónapban szabálysértés miatt legalább két ízben jogerősen elmarasztalták, a helyszíni bírságolás és a XXVIII. Fejezetben foglalt közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések esetét kivéve.

Az új Sztv. a pénzbírságot, mint büntetési nemet a régi Sztv.-hez hasonló elvek szerint, azonban részletszabályait tekintve eltérően szabályozza. Egyrészt a pénzbírság alsó büntetési tételkeretét 3.000 Ft-ról 5.000 Ft-ra, a felső tételkeretet elzárással is sújtható szabálysértések esetében 150.000 Ft-ról 300.000 Ft-ra emeli. Másrészt rendezi a joggyakorlatban vita tárgyát képező kérdést a szabálysértési őrizet pénzbírságba történő beszámíthatóságáról. Az elzárás szabályozásához hasonlóan az új Sztv. megkezdett óránként 200 Ft-tal rendeli beszámítani a szabálysértési őrizet és a 4 órát meghaladó tartamú előállítás időtartamát. Újdonságot jelent a kormány felhatalmazása a XXVII. és XXVIII. Fejezetben szereplő közlekedési szabálysértések esetében a pénzbírság kötelezően kiszabandó mértékének meghatározására, ami a szabálysértési hatóságokat és a bíróságokat

teljességgel megfosztja a mérlegelés lehetőségétől a büntetés kiszabása körében.

A régi Sztv.-hez hasonlóan tartalmazza az új Sztv. is az elzárásra való átváltoztatás lehetőségét, melyet nyomban bírói jogkörbe is utal. A szabálysértési hatóságoknak és a bíróságoknak mérlegelést nem engedve a jogalkotó egységesen 5.000 Ft-ban határozza meg az egy napi elzárásra vonatkozó átváltási kulcsot. Az új Sztv. az elzárás megváltásának lehetőségeként tartalmazza a pénzbírság közérdekű munkára való átváltoztatásának szabályait, melyek szerint 5.000 Ft pénzbírság helyébe 6 óra közérdekű munka lép, a közérdekű munka végrehajtását az állami foglalkoztatási szerv hatáskörébe utalja, továbbá kötelezi a szabálysértési hatóságokat, hogy a megváltás lehetőségéről határozatukban tájékoztassák az eljárás alá vont személyt.

Egyik jelentős, és álláspontom szerint rendkívül szerencsés újítása az új Sztv.-nek, hogy a közérdekű munkát önálló büntetési nemként is szabályozza. Rendelkezik annak alsó és felső tételkeretéről (6 óra - 180 óra), az elzárás kizártságának eseteit rendeli alkalmazni a közérdekű munka esetében is, valamint biztosítja az elzárásra átváltoztatás lehetőségét. Az átváltási kulcs szerint 6 óra közérdekű munka helyébe 1 napi elzárás lép. A közérdekű munka önálló büntetési nem szintjére emelésével szabadságelvonás nélkül közvetlenül (azaz már nem csak átváltoztatás alapján) megfelelő szankcióval sújthatók azok a szociálisan hátrányos helyzetű elkövetők, akik vagyoni-jövedelmi helyzetük alapján a legcsekélyebb összegű pénzbírság kifizetésére is képtelenek, továbbá a jövedelemmel, vagyonnal nem rendelkező, illetve a pénzbírság megfizetését nem vállaló fiatalkorú elkövetők.

A járművezetéstől eltiltás tekintetében az új Sztv. egy fontos újítást tartalmaz. Eszerint a XXVIII. Fejezetben foglalt közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés hat hónapon belül legalább két ízben történő elkövetése esetén harmadik alkalommal kötelező a járművezetéstől eltiltás alkalmazása. Álláspontom szerint e rendelkezést ki kellene terjeszteni a XXVIII. Fejezetben szereplő szabálysértéseknél sokkal súlyosabb, a XXVII. Fejezetben foglalt kiemelt közlekedési szabálysértésekre is, függetlenül attól, hogy ezen utóbbi szabálysértések 6 hónapon belüli háromszori elkövetése esetén az elzárás kiszabásának lehetősége is adott. Az új Sztv. az intézkedés tételkeretén nem változtat, azonban a régi törvény szövegénél egyértelműbben fogalmazza meg, hogy a vezetői engedély leadása napjától eltelt idő beszámít a járművezetéstől eltiltás időtartamába.

Az új Sztv. az elkobzás intézkedést tartalmilag lényegében a régi Sztv.-vel azonosan szabályozza, ám az elkobozható tárgyak körét bővíti azokkal a dolgokkal, melyeket a szabálysértés elkövetéséhez eszközül szántak, melyekre nézve a szabálysértést elkövették (elkövetési tárgy), vagy amelyeket a szabálysértés befejezését követően az elkövetési tárgy elszállítása céljából használtak, továbbá mindezen dolgokra kiterjeszti az elkobzás méltányosságából való mellőzésének lehetőségét is.

A kitiltás intézkedés tartamát az új Sztv. nem változtatja meg, esetköreit azonban bővíti a kereskedelmi létesítményből, vagy kereskedelmi tevékenység helyéül szolgáló egyéb helyszínről való kitiltás lehetőségével, ilyen tárgyú szabálysértés elkövetése esetén.

Az új Sztv. a figyelmeztetés alkalmazásának feltételein sem változtat, azonban tartalmilag - a szabálysértési hatóság, bíróság rosszallásaként - határozza meg az intézkedés mibenlétét, és előírja ezen szerveknek, hogy hívják fel az eljárás alá vont személyt a jövőbeli szabálysértések elkövetésétől való tartózkodásra.

A büntetés kiszabásának, intézkedés alkalmazásának, azaz a súlyosító és enyhítő körülmények figyelembe vételének általános szabályait az új Sztv. a régi Sztv.-vel azonosan szabályozza. A szabálysértési előélet tekintetében az új Sztv. nem csak a hasonló jellegű szabálysértések, hanem bármely szabálysértés miatti, két éven belüli felelősségre vonás figyelembe vételét előírja. Emellett a hatóságokkal való együttműködés - enyhítő körülményként való - figyelembe vételét is kötelezővé teszi. További lényeges különbség a két jogszabály között, hogy míg a régi Sztv. a szabálysértéssel okozott kár határozathozatal előtti megtérítése esetén még a büntetési tétel felső keretének felezését tartalmazta, addig a kár megtérítését az új Sztv. csak nyomatékos enyhítő körülményként rendeli figyelembe venni.

Az új Sztv. a régi Sztv.-től részben eltérően szabályozza a halmazati büntetést, és ahogy a fentiekben volt szó róla, a szabálysértés elkövetését megelőző fél évben történt legalább kétszeri jogerős elmarasztalás esetében kizárással egyébként nem büntethető szabálysértésekre is lehetővé teszi kizárás kiszabását, míg a XXVIII. Fejezet körébe eső kisebb közlekedési szabálysértések körében kötelezővé teszi a járművezetéstől eltiltást. Álláspontom szerint az új Sztv. nem fogalmaz elég egyértelműen a 22.§-ban szabályozott halmazati büntetesként kiszabható pénzbírság felső határának megemelését illetően, elegendő lenne a „pénzbírság felső határa a felével emelkedik”

megfogalmazás is. Az új Sztv. a hat hónapon belüli legalább kétszeri elmarasztalást követően elkövetett szabálysértésekre kiszabható elzárás felső határát négy esetre bontva, 60, 75, illetve 90 napban határozza meg aszerint, hogy a vizsgálódás körébe vont szabálysértések valamelyike, vagy mindegyike szankcionálható-e elzárással. Véleményem szerint ez a szabályozás túlságosan szigorú és részletező, továbbá nem veszi figyelembe azt a lényeges különbséget, hogy halmazati büntetés esetében több elkövetett szabálysértésre egységes büntetést szab ki a jogalkalmazó, míg az új Sztv. által „ismételt elkövetésre vonatkozó büntetésnek” nevezett esetkörben a hat hónapon belül elbírált szabálysértések miatt az eljárás alá vont személy már részesült büntetésben. Az is problémás, hogy az „ismételt elkövetésre vonatkozó büntetés” szabályai hogyan viszonyulnak a 21.§ (2) bekezdésében foglalt, a szabálysértési priusz súlyosító körülményként való kötelező figyelembe vételét előíró szabályhoz. Ezért az elzárással eredetileg nem büntethető szabálysértést elegendő lenne abban az esetben elzárással szankcionálni, ha az eljárás alá vont személyt a megelőző fél évben legalább kétszer elzárással is sújtható szabálysértés elkövetéséért marasztalták el, az említett szabálysértésekre nézve a szabálysértési priusz súlyosító körülményként való alkalmazását ki kellene zárni, és az ilyen elzárásra is a szabálysértési elzárás főszabálykénti felső határa, azaz a 60 nap lenne irányadó.

A szabálysértési elzárás és a pénzbírság végrehajtásának elévülésére és a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülésre vonatkozó szabályokat tekintve az új Sztv. a hatályos törvény rendelkezéseit ismétli meg.

IV. fejezet

Az új Sztv. külön fejezeten tárgyalja a fiatalkorúakra és a katonákra vonatkozó eltérő rendelkezéseket. A fiatalkorú definícióját és a kiszabható elzárás tartamát tekintve az új Sztv. nem tér el a régi Sztv. rendelkezéseitől, lényeges különbség azonban, hogy a jövőben pénzbírságot fiatalkorúval szemben akkor lehet kiszabni, ha annak megfizetését vállalja (és nem akkor, ha önálló jövedelme vagy megfelelő vagyona van), továbbá közérdekű munkát csak a határozathozatalkor 16. életévét betöltött személlyel szemben lehet kiszabni. Az „ismételt elkövetésre vonatkozó büntetés” szabályai fiatalkorúakra nem vonatkoznak.

A katonákra vonatkozóan is megismétli az új Sztv. a régi Sztv. rendelkezéseit azzal az eltéréssel,

hogyan katona által elkövetett, elzárással is sújtható szabálysértést a jövőben nem fegyelmi, hanem szabálysértési eljárás keretében kell elbírálni.

V. fejezet

Szintén külön fejezetet szentel az új Sztv. az értelmező rendelkezéseknek. A régi Sztv.-hez hasonlóan az új törvény is a Büntető Törvénykönyv rendelkezéseire utal az egyes büntetőjogi fogalmakkal összefüggésben, azonban a hasonló jellegű szabálysértés fogalmát értelemszerűen nem tartalmazza.

Második rész: A szabálysértési eljárás

VI. fejezet

Az új Sztv. külön fejezetben rögzíti a szabálysértési eljárás alapelveit, a büntetőeljárás alapelvek mintájára. Ezen alapelveket, például a hivatalbéli eljárást, a védekezés, nyelvhasználat, a jogorvoslat jogát a régi Sztv. kifejezetten nem szabályozta, míg az ártatlanság vélelmét és a bizonyítási teher elvét a bizonyítás általános szabályai között tartalmazta.

VII. fejezet

Gyökeres változtatásokat hoz az új Sztv. a szabálysértés miatt eljáró hatóságok köre és illetékessége tekintetében. Az általános szabálysértési hatóság a települési jegyző helyett a fővárosi, megyei kormányhivatal lesz, a jegyző teljességgel kikerül a szabálysértési hatóságok közül. A helyi bíróság hatásköre az elzárással is sújtható szabálysértések elbírálására, továbbá a rendőrkapitányságok és a nemzeti Adó- és Vámhivatal vámszervének szabálysértési hatásköre - nem általános jelleggel, hanem az új Sztv. által meghatározott egyes szabálysértésekre nézve - megmaradt. A régi Sztv.-ben szabálysértés miatt eljáró más szervek listáját (35.§) az új Sztv. már nem teszi a magáévá, ugyancsak nem szabályozza a felettes közigazgatási szerv jogkörét, viszont a régi Sztv.-nél szélesebb körben határozza meg a helyszíni bíróság kiszabására jogosultakat.

A szabálysértési hatóságok illetékességének alapvető eseteit és a szabálysértési hatóságok közötti hatásköri, illetékességi vita esetén a kijelölés szabályait az új Sztv. lényegében érintetlenül hagyja.

Bevezeti azonban a megelőzés elvét, továbbá kimondja, hogy bíróság és más hatóság közötti hatásköri vita esetében a bíróság határozata a döntő, valamint azt, hogy a szabálysértési hatóság kijelöléséről hozott határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak.

A bíróságok hatásköre tekintetében az új Sztv. fenntartja a régi Sztv.-ből megismert négy esetkört, azaz (1) az elzárással is büntethető szabálysértések elbírálását, (2) a szabálysértési határozattal szemben benyújtott kifogás és (3) a határozatot érintő ügyészi intézkedés (korábban: óvás) elbírálását, valamint (4) a pénzbírság elzárásra történő átváltoztatását. A negyedikként említett esetet sem a régi Sztv., sem az új Sztv. nem említi meg a többi hatáskörrel együtt, az csak a jogszabályok egyéb rendelkezéseiből derül ki. Az elzárással is büntethető szabálysértéseket elbíráló bíróságok illetékességének okait az új Sztv. célszerűségéből jelentősen szélesíti, bár a főszabály az elkövetés helye marad. A kifogás elbírálása tekintetében a bíróság illetékessége változatlan marad, mint ahogy az is, hogy szabálysértési ügyben bírósági titkár is eljárhat.

Új elem az új Sztv.-ben, hogy az tartalmilag is meghatározza az ügyész szerepét, az általa hozható intézkedés eljárásrendjét, azonban az ügyész illetékességét a régi Sztv.-től eltérően nem szabályozza.

Az új Sztv. a régi törvénytől eltérően nem az általános szabályok között, hanem a szabálysértési eljárásra vonatkozó második részen belül tárgyalja az egyesítés és az elkülönítés szabályait, és tartalmilag is részletesebb szabályozást nyújt. Egyrészt az általános szabálysértési hatóságnak (a kormányhivatalnak) és a rendőrségnek csak az eljárás alá vont személy azonossága, az ügyek egyesítése alapján teszi lehetővé, hogy az egyébként a hatáskörükbe nem tartozó szabálysértéseket a hatáskörükbe tartozó cselekményekkel együtt elbíráljanak. Másrészt - fontos újításként - ugyanezt megengedi a bíróságnak is, ami abban az esetben célszerű, ha az eljárás alá vont személyt például járművezetés az eltiltás tartama alatt szabálysértés és egyéb, rendőrségi hatáskörbe tartozó közlekedési szabálysértések egyidejű elkövetésén érik tetten. Kimondja még az új Sztv., azonban mégsem teszi kötelezővé, hogy több eljárás alá vont személlyel szemben egy eljárást folytasson le a szabálysértési hatóság, illetve a bíróság. Ezt a szabályt, azaz a 44.§ (4) bekezdését azonban úgy kellene pontosítani, hogy az egyazon szabálysértési eljárás lefolytatása az ugyanazon szabálysértést társtettesként, részesként vagy csoportosan elkövető, vagy egymással összefüggő (például lopás-
orgazdaság) szabálysértési cselekményeket elkövető eljárás alá vont személyekre vonatkozzon. Az

elkülönítés és az áttétel szabályain az új Sztv. nem változtat.

VIII. fejezet

Külön fejezetben szabályozza az új Sztv. a kizárás szabályai, melyek tartalmilag a régi Sztv. rendelkezéseit megismétlik, illetőleg azoknál valamivel részletesebbek. Háttérjogszabályaként mindkét szabálysértési törvény a büntetőeljárás törvényt nevezi meg. Újdonság, hogy a szabálysértési hatóság tagjai közül ki van zárva az ügyben korábban bíróként eljáró személy és hozzátartozója. Zavaró viszont, hogy az új Sztv. a kizárás általános szabályai között (47.§), valamint a szabálysértési hatóság tagjának (48.§) és a bírónak (51.§) a kizárására irányadó szabályok között eltérő, inkohereus rendelkezéseket tartalmaz a kizárás ügyében döntésre jogosultat és az eljárásrendet illetően. A szakértő kizárásának esetei közül kimaradt az eljárásban szereplő feleknek, mindenekelőtt az eljárás alá vont személynek és a sértettnek a felsorolása.

IX. fejezet

Az eljárásban részt vevő személyek tekintetében az új Sztv. formai újítása, hogy a védőt átnevezi az eljárás alá vont személy képviselőjének. Fontosabbak azok a tartalmi változások, melyek szerint egyrészt a jövőben az eljárás alá vont személy képviselője nem csak ügyvéd, hanem írásbeli meghatalmazás alapján bárki lehet, másrészt az eljárás alá vont személy és képviselője jogai között a kérdésfeltevés joga nem szerepel. (Az új törvény a XVI. Fejezetében - a bírósági tárgyalásra vonatkozó szabályok között - a képviselőnek a kérdés jogát mégis biztosítja.) Az új Sztv. a sértett jogai tekintetében nem hoz újítást, azonban a régi Sztv.-től eltérően szabályozza - a sértett jogaival azonosan - a sértett képviselőjének jogait, míg a sértett képviselőjének személyére vonatkozó szabályok megegyeznek az eljárás alá vont személy képviselőjére irányadó rendelkezésekkel.

X. fejezet

A bizonyítás elveit a két joganyag gyakorlatilag egybehangzóan szabályozza. A tanú fogalmát a régi Sztv.-től eltérően az új Sztv. nem szabályozza, azonban a tanú vallomástételének akadályait megkülönbözteti a tanúvallomás megtagadásának lehetőségétől. A tanúvallomás megtagadásának eseteit a régi Sztv.-vel azonosan szabályozza, a tanúzási akadályok körét azonban kibővíti a minősített adatokkal. Garanciális új szabályként mondja ki az új Sztv. a büntetőeljárás mintájára,

hogy a tanúzási akadály ellenére vagy a tanúvallomás megtagadásának lehetőségére való figyelmeztetés hiányában felvett tanúvallomás nem vehető figyelembe bizonyítékként. A tanú meghallgatásának szabályait illetően a régi Sztv. és az új Sztv. között csak árnyalatnyi eltérések tapasztalhatók. Az új Sztv. kiemeli a tanú esetleges elfogultságának tisztázását, azonban nem tartalmazza azt a régi Sztv.-ben szereplő, véleményem szerint lényeges szabályt, hogy a tanúnak a vallomását összefüggően kell előadnia, illetve a tanú egyes vallomásainak eltérése esetén tisztázni kell az eltérések okát. Külön cím alatt szabályozza az új Sztv. a tanú adatainak zártan kezelését, a zárt adatkezelés megszüntetésének lehetőségét is beleértve.

A szakértőre és a szakvéleményre vonatkozó rendelkezések körében az új Sztv. külön kiemeli, hogy eseti szakértő is kirendelhető, ezt azonban áttételesen - az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvényre utalással - a régi Sztv. is tartalmazta. Ezzel szemben az új Sztv. a szakértő-kirendelő határozat tartalma tekintetében nem tartalmaz kifejezett rendelkezéseket, csak az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvényre való utalást, illetve a határozat elleni jogorvoslat kizártságát. Ennél fontosabb, hogy a szakértő meghallgatásainak szabályai körében az új Sztv. szabályozza a szakértő felmentésének lehetőségét, míg a régi Sztv. nem. A szakértőre és a szakvéleményre vonatkozó egyéb rendelkezések azonosak a két törvényben.

A tolmácsra, a tárgyi bizonyítási eszközre és a szemlére vonatkozó szabályokban a két joganyag között ugyancsak nincs különbség. Az okirat esetében viszont az új Sztv. szabályozása szűkebb, pusztán említésszerű, nem tartalmaz a régi Sztv. egyébként szereplő, az okirat felhasználására, tartalmának ismertetésére vonatkozó lényeges szabályokat (lásd: régi Sztv. 64.§ (2)-(4) bek.).

Az eljárás alá vont személy meghallgatása tekintetében formai különbség, hogy az új Sztv. fordított sorrendben tartalmazza az eljárás alá vont személy jogaira történő kioktatását és a személyi körülményeire történő nyilatkoztatását. Tartalmi különbség, hogy egyrészt az új Sztv. a személyi körülmények szélesebb körét fogja át (például az eljárás alá vont személy végzettségét is). Másrészt az új Sztv. a jelenleg hatályos törvénynél sokkal bővebb kioktatási kötelezettséget ír elő a jogalkalmazók számára. Az eljárás alá vont személyt figyelmeztetni kell a vallomás megtagadásának lehetőségén kívül a hamis vád jogkövetkezményeire is, valamint arra, hogy a személyi körülmények ismeretének a büntetés kiszabása tekintetében van jelentősége. Az új Sztv. garanciális szabályként kimondja azt is, hogy a vallomás megtagadása esetén az eljárás alá vont személy nem kérdezhető és

nem szembesíthető, azonban a vallomás összefüggő előadásának biztosítását nem írja elő kifejezetten.

XI. fejezet

A régi Sztv.-től eltérően, de a büntetőeljárás törvényéhez hasonlatosan az új Sztv. a kényszerintézkedéseket közvetlenül a bizonyítás általános szabályait követően taglalja. A kényszerintézkedések közül a feltartóztatást és az előállítást az új Sztv. már nem tárgyalja. Az elővezetés vonatkozásában az új Sztv. a hatályos törvényhez képest mindössze néhány kiegészítő rendelkezést tartalmaz. Kimondja, hogy az elővezetést határozattal kell elrendelni, szabálysértési hatóság által elrendelt elővezetés 48 óra elteltével fogatosítható, továbbá hangsúlyozza, hogy az elővezetés költségeit a sikertelenségéért felelős elővezetni rendelt személy is köteles megtéríteni.

A szabálysértési őrizet szabályai tekintetében az egyetlen újítása az új Sztv.-nek, hogy magával a szabálysértési őrizettel szemben is biztosít fellebbezést, amit a helyi bíróság a tárgyaláson (a gyorsított eljárásban) bírál el.

A ruházat, csomag és jármű átvizsgálása tekintetében a régi Sztv. és az új Sztv. szövege ugyan nem egyezik szó szerint, de a két szabályozás tartalmilag azonos. A lefoglalás tekintetében az egyetlen új szabálya az új Sztv.-nek annak deklarálása, hogy a lefoglalás elrendeléséről és megszüntetéséről határozatot kell hozni. A rendbíróság tekintetében az új Sztv. példalózó jelleggel meghatározza kiszabásának eseteit, jelentősen megemeli összegének alsó és felső tételkeretét, a rendbíróság elleni jogorvoslat szabályai azonban nem változnak.

XII. fejezet

Az új Sztv. a régi Sztv. VI. és VIII. fejezetében szereplő szabályokat egyazon fejezetben tárgyalja. Az eljárás megindításának módjára, a feljelentés tartalmára vonatkozó szabályok azonosak a két törvényben, azonban az új Sztv. lehetővé teszi, hogy a szóbeli feljelentésről jegyzőkönyv helyett feljegyzést készítsen a hatóság. Az általános eljárási szabályok között kaptak helyet az új Sztv.-ben a magánindítványra vonatkozó rendelkezések is, melyek nem tartalmazzák a magánindítvány valamennyi eljárás alá vont személyre kiterjedő hatályának szabályát, egyebekben azonban megegyeznek a régi Sztv. rendelkezéseivel.

Új jogintézményként szabályozza az új Sztv. a feljelentés elutasítását, ha már a feljelentésből kiderül, hogy eljárást megszüntető ok áll fenn. Az előkészítő eljárást lefolytató hatóság is élhet ezzel az eszközzel.

Az új Sztv. a régi törvénytől eltérően meghatározza az ügyintézési határidő kezdő napját, a 30 napos ügyintézési határidőt és egyszeri meghosszabbításának lehetőségét érintetlenül hagyja, azonban nem rendelkezik a gyermekkorú sérelmére elkövetett szabálysértésekre a régi Sztv. által előírt 15 napos határidőről.

Az eljárás felfüggesztésének szabályai nem hoznak érdemi változást. A régi Sztv.-nek a 2012. január 01-jétől hatályos szabályát az alkotmánybíróság eljárására tekintettel történő felfüggesztésről az új Sztv. is átveszi. A megszüntetés eseteit az új Sztv. a hatályos törvélynél részletesebben tartalmazza. Egyrészt különválasztja azt az esetet, miszerint a szabálysértést nem az eljárás alá vont személy követte el, attól, miszerint nem állapítható meg, hogy a szabálysértést az eljárás alá vont személy követte el. Másrészt az ítélt dolgot és a más eljárás folyamatban létét, mint megszüntetési okokat kiterjeszti a büntető-, a szabálysértési és a közigazgatási eljárásra is. Ugyanakkor nem tartalmazza az új Sztv. a jogerős egyedi államigazgatási határozattal megállapított kötelezettség elbírálását, mint megszüntetési okot, amely vélhetően azzal az alapelvvel van összefüggésben, hogy az új Sztv. szerint szabálysértést csak törvény állapíthat meg. Lényeges különbség még, hogy az új Sztv. nem a megszüntetés, hanem a felfüggesztés esetében szabályozza az eljárás folytatásának lehetőségét, ha az eljárás alá vont személy lakóhelye ismertté válik, továbbá az, hogy az eljárás megszüntetését és eldobást is tartalmazó határozatban lehetővé teszi szabálysértési költség megállapítását.

A határidő, a határnap, és a mulasztás igazolása tekintetében az új Sztv. a régi Sztv. rendelkezéseit ismétli meg, bár a határidő meghatározását nem tartalmazza. A mulasztás igazolása vonatkozásában az egyetlen új rendelkezés van: az új Sztv. előírja annak figyelembe vételét, hogy az idézett személy távolmaradását előzetesen kimentette-e. Az idézés és az értesítés szabályai körében az új Sztv. a helyszíni bírság kiszabására jogosult szervet is az idézés kibocsátására jogosult hatóságok közé sorolja. További fontos, az eljárást könnyítő új rendelkezés, hogy nem csak írásban és szóban, hanem más alkalmas módon, például telefonon vagy elektronikus úton is lehet idézni az érintettet, továbbá az idézett személy köteles távolmaradását előzetesen kimenteni, ha módja van rá.

Ugyancsak kimondja az új Sztv., hogy az idézés elmulasztásával okozott költségek megtérítéséről határozatot kell hozni.

A kézbesítés tekintetében az új Sztv. a régi Sztv. szabályait változtatás nélkül veszi át. A kézbesítési vélelem megdöntése esetében ugyanez a helyzet, leszámítva azt, hogy az új Sztv. nem teszi magáévá a régi Sztv.-nek a végrehajtásra vonatkozó 74/A.§ (3) bekezdését, azaz a kérelem előterjesztésének objektív határidejét egységesen 3 hónapban jelöli meg. A jegyzőkönyv szabályai vonatkozásában az egyetlen eltérés a két joganyag között, hogy az új Sztv. nem írja elő az eljárás alá vont személy nevének feltüntetését.

Az eljárási költséget az új Sztv. átnevezi szabálysértési költségre és annak szabályait is részben megváltoztatja. Nemcsak az eljárás alá vont személynek, hanem a sértettnek, valamint képviselőiknek készkiadását, illetőleg a sértett képviselőjének díját is a szabálysértési költség körébe vonja, de feltételként jelöli meg azok indokoltságát. A költségviselés főszabályát illetően nincs lényegi változás. Az új Sztv. alapján a feljelentés elutasítása esetén is értelemszerűen az állam viseli a költséget, míg a becsületsértési ügyekben a tárgyalást elmulasztó sértett költségviselése megszűnik. Az új Sztv. lehetővé teszi továbbá az eljárás alá vont személynek költségmentesség igénylését, és kimondja, hogy az eljárási költség viseléséről határozatban kell dönten. A kár megtérítésének szabályai vonatkozásában az új Sztv. megismétli a hatályos törvényt.

XIII. fejezet

Külön fejezetet szentel az új Sztv. a szabálysértési hatóság határozatainak. Az új szabályozás tartalmilag is bővebb a régi törvélynél. A határozat tartalma tekintetében lényegében nincs eltérés a két törvény között, azonban az új Sztv. a határozat formába öntését, közlését, kijavítását és kiegészítését is szabályozza. A határozat elleni panasz szabályai is e fejezetbe kerültek. A panasszal támadható határozatok körét az új Sztv. a kényszerintézkedések, a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem elutasítása és a megszüntetés mellett kibővíti a feljelentés elutasítása esetével is, továbbá a kényszerintézkedések tekintetében mind a panasz előterjesztésére, mind annak ügyész általi elbírálására nézve a hatályos törvényben foglaltnál rövidebb, 3 napos határidőt ír elő.

XIV. fejezet

Nem a különleges eljárások között "a szabálysértést megállapító jogszabályban megállapított esetekre" nézve, hanem általános szabályként - a jogszabály szerkezetét és a szabályozás logikáját tekintve a többi eljárásfajta megelőzően - rendelkezik az új Sztv. a helyszíni eljárásról. Az eljárás lefolytatásának feltétele a tettenérés mellett az elkövető beismerése is. Megmaradt az a szabály, miszerint a pénzbírság tudomásul vétele esetén nincs helye jogorvoslatnak, a pénzbírság tehát azonnal végrehajthatóvá válik. A kiszabható pénzbírság összege a régi Sztv.-hez képest jelentősen növekedett, és lehetőség lesz annak elzárásra történő átváltoztatására is. A gépjárművezető távollétében kiszabható helyszíni bírság sajátos szabályai viszont nem változnak.

Az új Sztv. megteremti egyfajta "szabálysértési hatóság elé állítás" jogintézményét is - az elkövetés helye szerint illetékes szabálysértési hatóság elé idézés útján - arra az esetre, ha az elzárással nem sújtható szabálysértésen tetten ért elkövető nem veszi tudomásul a helyszíni bírság kiszabását. A tetten érő hatósági személy gondoskodik a helyszínen tartózkodó tanúk idézéséről, a bizonyítékok felkutatásáról is, illetőleg az eljáró szabálysértési hatóság előtt tanúként maga is meghallgatható.

XV. fejezet

Figyelemmel arra, hogy az új Sztv. a korábbiakban, elsősorban az általános eljárási szabályokról szóló XII. fejezetben tárgyalta a szabálysértési hatóságok és a bíróságok eljárásaira vonatkozó összes közös eljárási szabályt, e fejezetben kizárólag a szabálysértési hatóság előtti eljárások szűkebb értelemben vett menetét tagalja. Az új Sztv. az eljárásokat aszerint különbözteti meg, hogy szükség van-e bizonyítás felvételére. Ha a tényállás tisztázott, a szabálysértési hatóság egyetlen eljárási cselekménye a büntetést kiszabó, vagy intézkedést alkalmazó (emellett szabálysértési költséget vagy kártérítést megállapító) határozat meghozatala, erre az eljárásra rövidebb, 15 napos határidő van meghatározva. Az így hozott határozat ellen az eljárás alá vont személy kérheti meghallgatását. Ha a tényállás nem tisztázott, vagy az eljárás alá vont személy a meghallgatását kérte, a szabálysértési hatóság bizonyítási eljárás lefolytatását követően hozza meg a határozatát, utóbb említett esetben a súlyosítási tilalom figyelembe vételével, és a meghallgatás nélkül hozott határozatának visszavonásával egyidejűleg.

XVI. fejezet

A kifogás jogintézményét az új Sztv. megtartja, illetőleg szabályait együtt a XVI. fejezetben tárgyalja, nem két külön fejezetben, ahogy a régi Sztv. (a VIII. és a X. fejezetében). A kifogást előterjesztők köre és az előterjesztés határideje tekintetében az új Sztv. nem hoz változást. Ugyancsak szabályozza a szabálysértési határozat visszavonásának, illetve eljárás alá vont személy javára történő megváltoztatásának lehetőségét is, de csak a szabálysértési hatóság által nem ismert új bizonyítékra hivatkozás esetén. A szigorúbb feltételek vélhetően a szabálysértési hatóság előtti eljárás fentiek szerinti kétfokúvá szélesítésével vannak összefüggésben.

Szűkíti az új Sztv. az ismételt kifogás lehetőségét is, az csak a határozat megváltoztatással érintett rendelkezései ellen terjeszthető elő, az e feltételnek nem megfelelő kifogást a szabálysértési hatóság maga utasítja el. Ilyenkor azonban fennállhat a jogorvoslati jog kiüresítésének veszélye, ha a szabálysértési hatóság a kifogásban foglaltakat csak részben teljesíti. Ezért szerencsésebb lett volna előírni a közigazgatási eljárási törvény mintájára, hogy a határozat visszavonásának vagy módosításának csak abban az esetben van helye, ha a szabálysértési hatóság a kifogás tartalmával teljes egészében egyetért. A kifogás elutasításának egyéb esetei (elkésettség, nem a jogosulttól származó kifogás) tekintetében nincs változás a régi Sztv.-hez képest. A kifogás elutasítása elleni jogorvoslatot mind az új Sztv., mind a régi törvény 2012. január 01-jét követően hatályos szövege kizárja.

A bíróság előtti eljárás általános szabályai a régi Sztv.-hez képest jóval szűkebb körben kerültek meghatározásra az új Sztv.-ben. Az új jogszabály nem rendelkezik a súlyosítási tilalomról, nem mondja ki, hogy a bíróságot sem a tényállás tekintetében, sem jogilag nem köti a szabálysértési hatóság határozata, továbbá nem korlátozza a bíróság felülbírálati jogkörét elkobzás, kártérítés és eljárási költség elleni kifogás esetében.

Az új Sztv. 8 helyett 5 napot ír elő a bíróság számára az áttétel, a felfüggesztés és a megszüntetés szükségességének vizsgálatára. A szabálysértési határozat hatályon kívül helyezésének eseteit a hatályos törvénnyel azonosan szabályozza, azonban orvosolja a régi Sztv. egy hiányosságát, előírja ugyanis a bíróság számára a szabálysértési hatóság új eljárásra kötelezését, illetve a saját hatáskörébe tartozó eljárás lefolytatását.

Rendkívül jelentős újítása az új Sztv.-nek, hogy a bíróság a kifogást nem csak az iratok alapján bírálhatja el (a régi Sztv.-ben meghatározottnál rövidebb, 15 napos határidőn belül), hanem tárgyaláson is, ha azt a kifogást előterjesztő személy kéri vagy egyébként azt a bíróság szükségesnek tartja. Előbbi esetben a kifogást előterjesztő, de a tárgyalást szabályszerű idézés ellenére elmulasztó személlyel szemben az új Sztv. - a hatályos törvény tárgyalás tartására vonatkozó rendelkezései mintájára - a kifogás visszavonásának vélelmét alkalmazza jogkövetkezményként. Ha azonban a tárgyalást elmulasztó eljárás alá vont személy a tárgyalás tartását nem kérte, a bíróság az iratok alapján dönt. A tárgyalás menetének szabályai tekintetében az új Sztv. túlnyomórészt megismétli a régi Sztv.-ben foglaltakat. Határidőt azonban nem csak a tárgyalás elnapolása, hanem annak elhalasztása esetében is előír.

A kifogást elbíráló ügydöntő végzés a régi Sztv.-vel egyezően a kifogás alaptalansága esetén hatályban tartja a szabálysértési hatóság határozatát, míg azt megváltoztatja, ha a szabálysértési hatóság jogszabályt helytelenül alkalmazott. A fentiek szerint a kifogás elbírálásának szabályai közül kimaradt a súlyosítási tilalom, amiből az következik, hogy a jogszabálysértő elsőfokú szabálysértési határozat megváltoztatásának az eljárás alá vont személy terhére is helye van. Az új Sztv. a megváltoztatás egy másik esetét is szabályozza, kizárólag az eljárás alá vont személy javára, ha a kifogásban új tényt állítanak, vagy új bizonyítéokra hivatkoznak. A tárgyalás tartási kérelmet elbíráló végzés mintájára ezen végzés ellen sincs helye jogorvoslatnak.

Az új szabályozás megszünteti a tárgyalás tartása iránti kérelem, mint a kifogást elbíráló végzés elleni jogorvoslat lehetőségét, gyakorlatilag egyfokúvá módosítja a bírósági eljárást. Ez vitán felül az eljárások gyorsabb befejezését szolgálja. A tapasztalatok szerint az eljárás alá vont személyek - főként közlekedési szabálysértések esetében - gyakran kérik tárgyalás tartását már a kifogásukban is, illetőleg a szabálysértési hatóság által megállapított tényállást vitatva olyan tényeket állítanak, melyeket kizárólag tárgyaláson, bizonyítási eljárás lefolytatásával lehet elbírálni, azonban a régi Sztv. hatálya alatt tárgyalás tartására csak a kifogást az iratok alapján elutasító végzés meghozatalát követően - újabb, kifejezett kérelemre - kerülhetett sor.

XVII. fejezet

Az új Sztv. egyik nagy előnye a bíróság által lefolytatható elsőfokú eljárások régi Sztv.-ben

indokolatlanul megkülönböztetett típusainak redukálása azáltal, hogy a rendőrség előkészítő eljárást az összes elzárással is büntethető szabálysértésre kiterjeszti. Az előkészítő eljárásnak a hatályos törvényben foglalt szabályain az új Sztv. csak annyiban változtat, hogy meghatározza az eljárás lefolytatásának határidejét, továbbá előírja, hogy az eljárás végeztével az iratokat haladéktalanul meg kell küldeni a bíróság részére.

A szabálysértési eljárás gyorsítását, egyszerűsítését szolgáló újítás az új Sztv.-ben a bíróság tárgyalás mellőzésével történő döntéshozatalának lehetősége az elsőfokú eljárásban, melynek számos feltétele van. A bíróság tárgyalás tartása nélkül 15 napon belül bírálhatja el a tisztázott tényállású ügyet, de közérdekű munkát és elzárást nem szabhat ki, és szabálysértési őrizet esetén sincs helye a tárgyalás mellőzésének. Elzárás kiszabása és az eljárás alá vont személy szabálysértési őrizetbe vétele esetén garanciális szabály a tárgyalás tartása, míg közérdekű munka esetében a bíróság a tárgyaláson tudja nyilatkoztatni az eljárás alá vont személyt, hogy hozzájárul-e ezen szankcióhoz (a nyilatkozat beszerzését az új Sztv. kötelezően elő is írja).

A tárgyalás tartása iránti kérelmet az új Sztv. az elsőfokú eljárásban a tárgyalás mellőzésével hozott végzés elleni jogorvoslatként biztosítja. A kérelem előterjesztésének határideje, a kérelem visszavonásának és a tárgyalást kérő személy mulasztásának jogkövetkezményei tekintetében az új Sztv. a régi törvénnyel azonosan rendelkezik. Emellett a bíróság a tárgyalás mellőzéses eljárás feltételei hiányában (például a tényállás tisztázatlansága miatt), vagy ha egyébként szükségesnek tartja (például ha az eljárás alá vont személy szociális helyzete vagy szabálysértési priusza miatt közérdekű munka vagy elzárás kiszabása mutatkozik valószínűnek), erre irányuló kérelem nélkül is dönthet tárgyalás kitézéséről. Az új Sztv. tehát a szabálysértési hatóság által lefolytatott eljárások mintájára kétfelé osztja az elsőfokú bírósági eljárásokat is.

A bírósági eljárás menete tekintetében különbség a két törvény között, hogy az áttételről, felfüggesztésről, megszüntetésről az új Sztv. szerint nem 8 napon belül, hanem haladéktalanul kell döntenie, tovább az, hogy megszűnik az előkészítő hatóság tagjának a tárgyalásra történő idézésére vonatkozó kötelezettség. Azonos a bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárásra és az elsőfokú szabálysértési eljárásban hozott határozat tartalmára vonatkozó szabályozás, mely utóbbi szerint a bíróság vagy megállapítja az eljárás alá vont személy felelősségét (büntetést szab ki, intézkedést alkalmaz, rendelkezik a szabálysértési költségről és a kár megtérítéséről), vagy megszünteti az

eljárást. Az új Sztv. hozzáteszi, hogy amennyiben a bíróság e határozatát tárgyalás tartása iránti kérelem alapján hozta, érvényesül a súlyosítási tilalom, azonban a tárgyalás mellőzésével hozott végzés esetleges hatályon kívül helyezéséről, megváltoztatásáról nem rendelkezik, illetőleg nem mondja ki, hogy az a törvény erejénél fogva hatályát veszti, ami azért lehet zavaró, mert ugyanazon ügyben kettő -esetlegesen eltérő tartalmú - ügydöntő határozat marad hatályban. További probléma az új Sztv. szövegében, hogy a 120.§ (7) bekezdése tévesen tartalmazza az ugyanazon § korábbi bekezdéseire való utalásokat.

Az új Sztv. két ponton tér el a régi törvénytől a másodfokú eljárásra vonatkozó szabályozásban. Egyrészt a feljelentő helyett az előkészítő hatóságnak biztosít fellebbezési jogot, amivel jogalkalmazói szempontból tiszta helyzetet teremt, másrészt a másodfokú bíróság számára 30 napos határidőt ír elő a döntéshozatalra.

Az új Sztv. a gyorsított bírósági eljárást a büntetőeljárás törvényben foglaltak mintájára átkereszteli "bíróság elé állítás"-ra, az eljárás lefolytatásának feltételeit, illetőleg szabályait azonban túlnyomórészt a régi Sztv.-vel egyezően szabályozza. Az egyik eltérés a két törvény között, hogy az új Sztv. a védő idézése helyett az eljárás alá vont személy képviselőjének értesítését írja elő. A másik különbség, hogy az új Sztv. szövegéből kikövetkeztethetően az ügydöntő határozat elleni fellebbezési szándékról nem csak elzárás kiszabása esetén, hanem minden esetben nyomban nyilatkoznia kell a jogosultaknak.

XVIII-XIX. fejezet

Lényeges újdonság a perújítás feltételrendszerében, hogy az új Sztv. az eljárás alá vont személy terhére is lehetővé teszi ezt a rendkívüli jogorvoslatot elzárással is sújtható szabálysértések esetében, ha az eljárás alá vont személy bűnösségét kell megállapítani, vagy vele szemben lényegesen súlyosabb szankciót alkalmazni. Ezzel összefüggésben az elkövető terhére benyújtható perújítási kérelem jogosultjaként az előkészítő eljárást lefolytató hatóságot nevezi meg, szükség van azonban az ügyész jóváhagyására is. A régi törvénnyel ellentétben az új Sztv. a perújítási kérelmet elutasító végzés ellen fellebbezési jogot biztosít a perújítási kérelmet előterjesztő félnek. A perújítási eljárás más szabályai a régi Sztv.-hez képest változatlanok maradtak. Az új Sztv. külön fejezetben a régi Sztv. 2012. január 01-jét követően hatályos rendelkezéseivel összhangban

szabályozza az alkotmánybíróági döntés miatt szükségessé váló perújítás különleges szabályait.

XX-XXI. fejezet

A fiatalkorúak tekintetében sem hoz lényeges változásokat az új törvényi szabályozás. Az új Sztv. a hatályos törvénnyel ellentétben külföldi fiatalkorú eljárás alá vont személy esetében sem enged kivételt a meghallgatási kötelezettség alól, továbbá előírja a határozat megküldését az értesítés ellenére távol maradt törvényes képviselő részére. A becsületsértési ügyekre vonatkozó szabályozás szintén változatlan maradt.

Harmadik rész: A végrehajtás (XXII. Fejezet)

A régi Sztv. a végrehajtásról rendelkező XII. fejezetében gyakorlatilag a pénzbírság végrehajtásának fokozatait, majd a pénzbírságot illetően a részletfizetési kedvezménynek és a fizetési halasztásnak, az elzárás félbeszakításának, továbbá a méltányosság gyakorlásának szabályait tartalmazza. Ezzel szemben az új Sztv. egyrészt jóval részletesebben tárgyalja az egyes büntetések és intézkedések végrehajtására vonatkozó előírásokat, másrészt a pénzbírság végrehajtásának lépéseit teljességgel újraszabályozza. Az új Sztv. további újdonsága, hogy a harmadik rész elején összefoglalja a szabálysértési hatóság és a bíróság által hozott határozatok végrehajthatóságának eseteit.

A régi törvénytől eltérően az új Sztv. az elzárásra vonatkozó alapvető rendelkezéseket is tartalmaz (például a végrehajtás helyére, a fiatalkorúak elkülönítésére vonatkozóan). Az elzárás elhalasztásának szabályait a régi Sztv.-vel összhangban szabályozza, azzal a kivétellel, hogy a bíróság halasztást elutasító végzése ellen benyújtható fellebbezés határideje 8 napról 3 napra rövidül. Az új Sztv. a félbeszakítás elrendelését azonban bírói hatáskörből a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának hatáskörébe helyezi, és annak tartamát 6 hónapról 30 napra csökkenti.

A pénzbírság, helyszíni bírság és az egyéb pénzbeli kötelezettségek teljesítésének határideje az új Sztv.-ben is 30 nap marad. A pénzbírság végrehajtásáról a szabálysértési hatóságok és a bíróságok által folytatott eljárásokban is az általános hatáskörű szabálysértési hatóság gondoskodik. Az új Sztv. kimondja, hogy a pénzbírság, helyszíni bírság megfizetésének elmulasztása esetén azonnal elzárásra történő átváltoztatásnak van helye, mely a hatályos törvénnyel összhangban - a személyi

szabadság elvonásáról lévén szó - a bíróság hatásköre. A bíróság pénzbírság (helyszíni bírság) átváltoztatására irányuló tárgyalásának szabályai szintén nem változtak. Az adók módjára behajtás, mint végrehajtási fokozat teljességgel kiesik, az eljárási költség, a rendbírság és a kártérítés azonban csak így hajtható végre - akárcsak a régi Sztv. szerint.

Az elzárás alóli mentesülés érdekében a közérdekű munka vállalásának lehetősége megmarad, azonban nem a végrehajtást foganatosító hatóságok által kötelezően betartandó végrehajtási fokozatként. Ezzel összefüggésben az új törvény a korábbinál aktívabb magatartást követel meg az elkövetőtől: nem a végrehajtást foganatosító hatóság felszólítására van lehetősége nyilatkozni a közérdekű munkához való hozzájárulásról, hanem külön felszólítás nélkül magának kell vállalnia a közérdekű munkát az állami foglalkoztatási szervnél történő jelentkezés útján. A közérdekű munkahely biztosítása a jegyzőtől az állami foglalkoztatási szerv hatáskörébe kerül, amivel elkerülhető lesz az a probléma, hogy az elkövető lakóhelye szerinti kisebb önkormányzat a számára nem tud közérdekű munkalehetőséget nyújtani. Az új Sztv. rendelkezik az állami foglalkoztatási szerv tájékoztatási kötelezettségéről is a közérdekű munka megkezdése, teljesítése vagy annak elmulasztása esetén.

A pénzbírság (helyszíni bírság) végrehajtásával (átváltoztatásával) kapcsolatos konkrét feladatokat az új Sztv. a bíróságokra és az állami foglalkoztatási szervre telepíti. Ezért nem világos, hogy a pénzbírság végrehajtása tekintetében milyen teendőt szán az új szabályozás az általános hatáskörű szabálysértési hatóságnak.

A fizetési halasztás és a részletfizetési kedvezmény szabályait az új Sztv. a régi törvélynél részletesebben tárgyalja, a fizetésre nyitva álló határidőben teszi csak lehetővé a kérelem előterjesztését, a határozattal szemben kizárja a jogorvoslatot, és szabályozza a részletfizetési kedvezményt biztosító határozatban foglaltak megszegésének jogkövetkezményeit. A bíróságok által lefolytatott eljárásokban az új Sztv. a szóban forgó kérelmek elbírálását az általános hatáskörű szabálysértési hatóságra bízta.

Az új Sztv. az elkövetőre "közvetlenül" kiszabott közérdekű munka végrehajtását a pénzbírság helyett vállalt közérdekű munka végrehajtásától eltérően, a régi Sztv. közérdekű munkára vonatkozó rendelkezéseivel azonban gyakorlatilag azonosan szabályozza. A büntetésül kiszabott közérdekű

munka végrehajtása az eljárást lefolytató szabálysértési hatóság - bírósági végzésben kiszabott közérdekű munka bonyolítása az általános hatáskörű szabálysértési hatóság - hatáskörébe fog tartozni. Ebben az esetben azonban a hatályos törvényi szabályozáshoz hasonlóan az a probléma fog felmerülni, hogy kisebb települések esetében a közérdekű munkabüntetés arra alkalmas munkahely hiányában nem lesz végrehajtható.

A méltányosság gyakorlását az új Sztv. a régi törvénytől részben eltérően szabályozza. A szabálysértési hatóságok által alkalmazott szankciók tekintetében egységesen a szabálysértési szabályozásért felelős miniszter a jogkör gyakorlója, míg a bíróság által kiszabott pénzbírság és szabálysértési elzárás esetében a köztársasági elnök jár el. (Kérdéses, lehet-e méltányosságot gyakorolni a bíróság által kiszabott közérdekű munkával kapcsolatban.) Az elzárást érintő, régi Sztv.-ben foglalt méltányossági szabályokat (a kérelem előterjesztésére, a méltányossági döntés kézbesítésére vonatkozóan) az új Sztv. kiterjeszti a szabálysértési hatóságok döntéseivel szembeni méltányossági kérelmekre is. Fontos újítása az új törvénynek, hogy a korábbi joggyakorlatot törvényerőre emelve meghatározza magának a méltányosság gyakorlásának a feltételeit (eszerint méltányosság az elmarasztaló határozat jogerőre emelkedését követően felmerült olyan körülmény esetén gyakorolható, ami miatt a szankció végrehajtása a törvény szellemével összeegyeztethetetlen hátrányt okozna). Az új Sztv. és a hatályos törvény azonos feltételekkel szabályozza azt a lehetőséget, miszerint a bíróság határozatának végrehajtását legfeljebb 30 napra felfüggesztheti.

* * *

Összefoglalásként megállapítható, hogy az új szabálysértési törvény a többször módosított hatályos törvélynél szerkezetileg áttekinthetőbb, koherensebb szabályozást nyújt, és több olyan kérdést is rendez (például a szabálysértési őrizet pénzbírságba való beszámítását), amely a jelenlegi törvény alkalmazása során, a joggyakorlatban merült fel. Jelentős mértékben súlyosítja a kiszabható szankciókat, különös tekintettel az ismételt elkövetésre, ezzel összefüggésben azonban hangsúlyt helyez az egyes anyagi jogi és eljárásjogi alapelvek rögzítésére is. Az új törvény számos rendelkezésével elősegíti a szabálysértési eljárások gyorsabb és egyszerűbb lefolytatását, ugyanakkor széleskörű mérlegelést biztosít, egyúttal nagy felelősséget is helyez a szabálysértési hatóságokra és a bíróságokra azzal, hogy e szervek választhatják meg, eljárásuk során tartsanak-e

meghallgatást, illetőleg tárgyalást, vagy annak mellőzésével hozzanak ügydöntő határozatot.

Az új szabálysértési törvénynek a szabálysértési nyilvántartási rendszerről, az egyes szabálysértési tényállásokról szóló, valamint a záró rendelkezéseinek vizsgálata, a hatályos jogszabályokkal való összevetése megérné egy önálló tanulmány megírását is. Mégis említést érdemel talán az új törvény egyik legfontosabb záró rendelkezése, a 253.§ (1) és (2) bekezdése, amely a tulajdon elleni bűncselekmények és szabálysértések értékhatárát 20.000 forintról 50.000 forintra emeli. Ezen rendelkezés fényében - mely a szabálysértési eljárások számának egyértelmű növekedésével fog jární - még inkább értelmet nyernek az új szabálysértési törvénynek a szankciók szigorítását és az eljárások gyorsítását célzó szabályai.